

**ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ
"ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКУ"**

Анотація. Проаналізовано та узагальнено існуючі підходи до визначення сутності поняття "фінансова безпека банку", проведено систематизацію тлумачень поняття різними вченими. Визначено мету, об'єкт, характеристики фінансової безпеки банку та загрози, що на неї впливають.

Аннотация. Проанализированы и обобщены существующие подходы к определению понятия "финансовая безопасность банка", проведена систематизация трактовок понятия разными учеными. Определена цель, объект, характеристики финансовой безопасности банка и угрозы, которые на нее влияют.

Annotation. Existing approaches to the definition of the concept "financial security of a bank" are analysed and generalized. Its treatment by different authors is given. The purpose, the object, characteristics of the financial security of a bank and the threats which influence it are identified.

Ключові слова: фінансова безпека банку, фінансова стійкість, фінансовий стан, загрози.

Підрив довіри до кредитних інститутів, що негативно впливає на фінансову безпеку всієї країни, все більше активізує серед вчених дослідження проблеми забезпечення фінансової безпеки банків. Окрему роль цій позиції відведено у Концепції національної безпеки держави [1].

Проблеми забезпечення фінансової безпеки банків досліджували такі вчені, як Артеменко Д. А., Барановський О. І., Епіфанов А. О., Євченко Н. Г., Лаврова Ю. В., Хитрін О. І. та багато інших [2 – 7]. Проте на сьогоднішній день їй досі не існує однозначного тлумачення поняття "фінансова безпека банку".

Метою роботи є систематизація підходів до тлумачення сутності поняття "фінансова безпека банку".

Для визначення сутності поняття "фінансова безпека банку" автором систематизовано існуючі тлумачення досліджуваного поняття, результати наведені в таблиці.

Таблиця

Систематизація трактувань сутності поняття "фінансова безпека"

Ключова ознака	Визначення	Автори
Комплекс управлінських заходів	Забезпечення режимних, організаційно-управлінських, технічних заходів, які гарантують якісний захист прав та інтересів банку, зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, збереження фінансових цінностей	Артеменко Д. А. [2]
Попередження та нейтралізація перешкод	Сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану банку дії чи обставини попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди порядку функціонування банку, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкоджати досягненню банком статутних цілей	Барановський О. І. [3]
Особливий стан системи	Стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування	С. Козлов [3]
Фінансовий стан	Фінансовий стан, що характеризується збалансованістю та якістю фінансових інструментів, технологій і послуг; стійкістю до загроз; здатністю підприємства забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, а також місії і завдань достатніми обсягами ресурсів	Лаврова Ю. В. [6]
	Фінансовий стан, який характеризується збалансованістю системи фінансових показників, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, що дозволяє своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток банку у поточному та наступних періодах	Євченко Н. Г., Криклій О. А. [5]

Динамічний стан	Динамічний стан, при якому банк:	Хитрін О. І. [7]
-----------------	----------------------------------	------------------

	1) юридично і технічно здатний виконувати та реально виконує властиві йому функції; 2) забезпечує стійкий захист життєво важливих соціально-економічних інтересів громадян, господарюючих суб'єктів, суспільства та держави від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз; 3) володіє потенціалом як для кількісного, так і для якісного зростання і має в своєму розпорядженні механізми для реалізації даного потенціалу	
--	---	--

Аналіз поданих науковцями у таблиці тлумачень сутності фінансової безпеки банку дозволяє зробити висновок про те, що фінансова безпека є невід'ємною складовою економічної безпеки банку, оскільки ефективно функціонуюча банківська установа повинна генерувати достатній обсяг коштів для захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Отже, під фінансовою безпекою банку автор розуміє сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану банку дії чи обставини зводяться до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку і перешкодити досягненням банком статутних цілей.

З огляду на економічну сутність фінансової безпеки банку було визначено такі її ключові характеристики: забезпечення рівноважного і стійкого фінансового стану банку; сприяння ефективній діяльності банку; раннє попередження загроз діяльності банку; нейтралізація кризи і запобігання банкрутства.

Серед проблем захисту банківської діяльності від загроз зовнішнього та внутрішнього характеру все більш актуалізується необхідність забезпечення охорони фінансових ресурсів, убезпечення інформації, майна й персоналу банку, створення дієвих механізмів фінансового захисту банківської системи [3].

На рис. 1 подано основні чинники, що визначають стан фінансової безпеки банку.

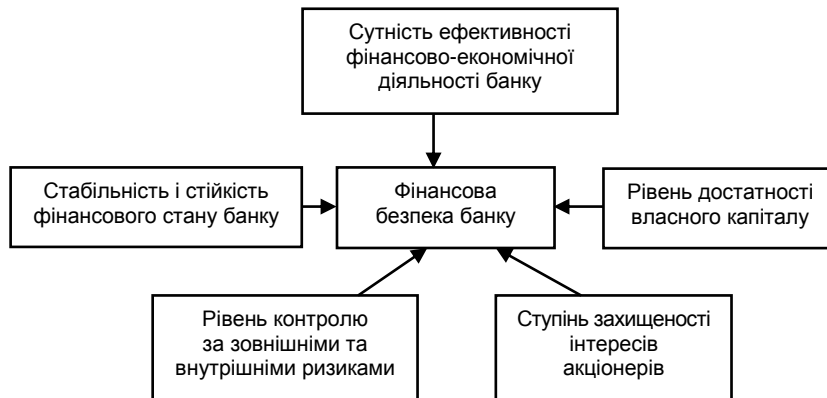

Рис. 1. Чинники впливу на стан фінансову безпеку банку

Окрім вищезазначених чинників (див. рис. 1), фінансова безпека банку безпосередньо залежить від загроз, що існують або можуть виникати в процесі його діяльності. Загрози можна поділити на дві великі групи – внутрішні й зовнішні (рис. 2).

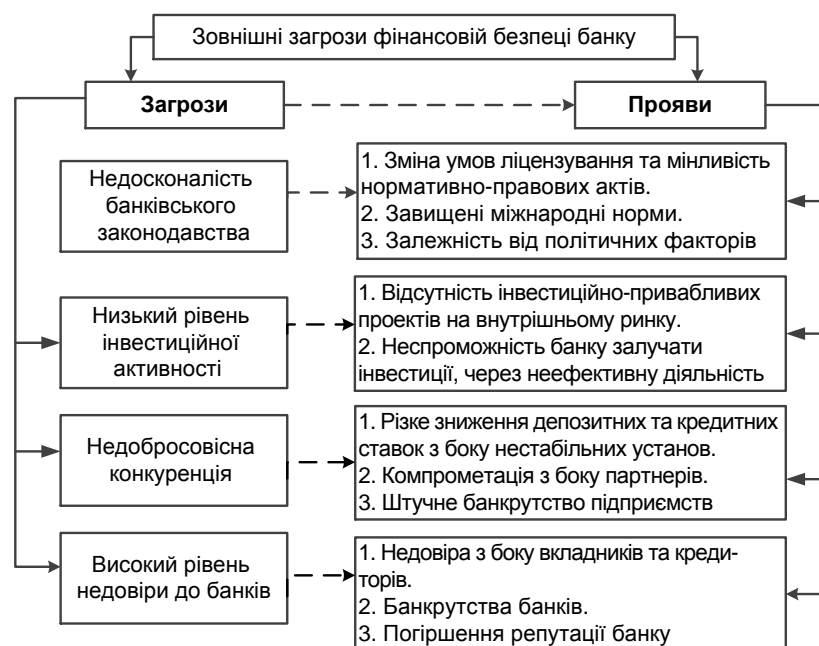

Рис. 2. Зовнішні загрози фінансовій безпеці банку

До зовнішніх (див. рис. 2) належать загрози, що містять у собі фактори, що є результатом впливу зовнішнього середовища на банк, зокрема діяльність держави, економічна кон'юнктура в країні та світі, конкуренти та ін.

До внутрішніх загроз належать фактори, що безпосередньо генеруються банком, або є частиною його внутрішнього середовища, наприклад рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, незадовільну структуру активів і пасивів, некомпетентність вищого керівництва і персоналу (рис. 3).

Своєчасне виявлення внутрішніх та зовнішніх загроз викликає необхідність створення дієвої системи управління фінансовою безпекою банку, метою функціонування якої, на думку автора, є збільшення маси отриманого прибутку, прискорення оборотності капіталу, зростання курсової вартості цінних паперів банку.

Рис. 3. Внутрішні загрози фінансовій безпеці банку

Об'єктом управління фінансовою безпекою банку виступає фінансова діяльність банку. За допомогою інструментів фінансової безпеки банку, які впливають на фінансову діяльність забезпечується захист від фінансових загроз і небезпек та мінімізація ризиків [8].

Таким чином, фінансова безпека банку є важливою складовою фінансової, а отже, і національної безпеки, та є таким станом банківської установи, що характеризується збалансованістю та стійкістю до впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку.

Подальший напрям дослідження передбачає вдосконалення механізму управління фінансовою безпекою банку.

Наук. керівн. Медведєва І. Б.

Література: 1. Концепція забезпечення національної безпеки держави у фінансовій сфері [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>. 2. Артеменко Д. А. Механізм забезпечення фінансової безпеки банківської діяльності : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.10 "Финансы, денежное обращение, кредит" / Д. А. Артеменко. – Ростов-н/Д, 1999. – 190 с. 3. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О. І. Барановський // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7–26. 4. Єпіфанов А. О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. – 295 с. 5. Євченко Н. Г. Вплив податкових ризиків на фінансову безпеку банку [Електронний ресурс] / Н. Г. Євченко, О. А. Криклій. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/texts/2009_25/25.1.06.pdf. 6. Лаврова Ю. В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства / Ю. В. Лаврова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 127–130. 7. Хитрін О. І. Фінансова безпека комерційних банків / О. І. Хитрін // Фінанси України. – 2004. – № 11. – С. 118–124. 8. Корнієнко Ю. В. Фінансова безпека банків як об'єкт наукового дослідження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/foa/2011_17/17_13.pdf.